

ТЕМА 6. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ.

Мета: з'ясувати особливості міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в Україні та її регіонах, вивчити проблеми залучення прямих інвестицій транснаціональних корпорацій в економіку України, дослідити способи активізації інвестиційної діяльності в національну економіку з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.

План

1. Особливості міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в Україні та її регіонах.
2. Проблеми залучення прямих інвестицій транснаціональних корпорацій в економіку України.
3. Способи активізації інвестиційної діяльності в національну економіку з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.

Основні терміни і поняття

Транснаціональні корпорації, інвестиційна діяльність, іноземне інвестування, проблеми залучення прямих інвестицій.

Методичні рекомендації

При опрацюванні *першого питання* слід визначити особливості міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в Україні та її регіонах. Варто навести приклади міжнародних компаній, які діють на території України. Доцільно зазначити, що Україна викликає особливий інтерес ТНК у тих галузях, в яких яскраво виражені конкурентні переваги щодо національних компаній. Наприклад, у 2019 р. найбільш привабливими для ТНК та інвесторів із країн Євросоюзу та США були такі галузі української економіки: харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів (16,3% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій); торгівля (15,0%); фінансова сфера (9,1%); машинобудування (8,6%); транспорт (7,6%); операції з нерухомістю (5,2%); фармацевтика та нафтохімічна промисловість (4,1%). Необхідно пояснити, чим зумовлено те, що на ринку України представлена значна кількість відомих ТНК, і який це має вплив на окремі галузі і національну економіку в цілому.

У *другому питанні* потрібно звернути увагу на те, що будь-яка інвестиційна діяльність схильна до ризиків та складнощів на шляху розвитку. Інвестори ретельно аналізують напрями інвестування, враховуючи втрати, ризики, майбутній об'єм прибутку, інвестиційний клімат та перспективи. Україна вже давно потрапляє у список найбільш ризикованих для інвестування країн. Тому в цьому питанні необхідно з'ясувати проблеми і перешкоди на шляху залучення прямих інвестицій транснаціональних корпорацій в економіку України. Зокрема варто зупинитись на таких проблемах, як:

– недосконала система супроводу та підтримки іноземного інвестора, відсутність чітко виражених правових норм щодо усталених і прийнятних в

міжнародній практиці стандартів у сфері інвестування;

– відсутність спеціального органу у сфері пошуку та залучення іноземних інвестицій (наприклад агентства по залученню ПІІ);

– низька поінформованість у зарубіжних ділових колах регіони та їх інвестиційний потенціал. Тобто недостатнє просування інвестиційного потенціалу регіонів серед потенційних зарубіжних, передусім цільових інвесторів;

– недостатня якість, надійність і рентабельність інвестиційних пропозицій, що пропонуються інвесторам, невисока конкурентність створених інвестиційних продуктів;

– високі податки для бізнесу, особливо на прибуток. Відповідно складна ситуація з розвитком малого та середнього бізнесу, наявність монополій, ознак рейдерської діяльності, що знижує ділову репутацію регіону;

– недостатність або відсутність місцевих преференцій, стимулів та інструментів підтримки діючих та потенційних інвесторів.

Розкриття *третього питання* вимагає від здобувача звернути увагу на те, що міжнародні інвестиції є важливим рушієм глобалізації та за останні десятиліття швидко зросли завдяки швидкій появі глобальних ланцюгів створення вартості. Виробничі процеси стають дедалі фрагментованішими, оскільки товари виробляються послідовно поетапно в різних країнах після сильного зниження витрат на зв'язок та координацію. Фірми прагнуть оптимізувати виробничий процес, розміщуючи різні етапи виробництва на різних площадках відповідно до найбільш оптимальних факторів розміщення в різних країнах. Незважаючи на те, що діяльність з розподілу, збуту та виробництва була першою, науково-дослідні та дослідницькі розробки (НДДКР) та діяльність з прийняття рішень також дедалі більше (пере) розміщуються на міжнародному рівні. Тож багатонаціональні підприємства стали важливими економічними суб'єктами світової економіки завдяки великим міжнародним інвестиціям та численним філіям за кордоном, що дозволяє їм переносити діяльність у своїй багатонаціональні мережі відповідно до мінливих умов попиту та витрат. Тому в цьому питанні практичного заняття необхідно з'ясувати способи активізації інвестиційної діяльності в національну економіку з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте особливості міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в Україні.

2. Визначте особливості міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у Запорізькому регіоні.

3. Розкрийте проблеми залучення прямих інвестицій транснаціональних корпорацій в економіку України.

4. Назвіть і поясніть способи активізації інвестиційної діяльності в національну економіку з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу.



Одноваріантні запитання («Так» чи «Ні»)

1. Міжнародні інвестиції є важливим рушієм глобалізації та за останні десятиліття швидко зросли завдяки швидкій появі глобальних ланцюгів створення вартості.

2. Багатонаціональні підприємства стали важливими економічними суб'єктами світової економіки завдяки великим міжнародним інвестиціям та численним філіям за кордоном.

3. Привабливість для інновацій вимагає тісної координації / інтеграції інноваційної політики та політики стимулювання внутрішніх інвестицій України.

4. Індустріальний парк – це облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники ІП можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості; науково-дослідну діяльність; діяльність у сфері інформації і телекомунікацій.

5. Міжнародні інвестори ретельно вивчають основні детермінанти розташування (сильні та слабкі) альтернативних місць, які вони розглядають, і, як правило, шукають пакет привабливих факторів розташування, які базуються на надійних економічних засадах.



Практичні завдання

Завдання 1.

Проаналізуйте, як протягом останніх п'яти років змінюється позиція України в рейтингу Doing Business. Які показники найбільш суттєво вплинули на ці зміни? Чи дають підставу виявлені вами зміни говорити про зміну інвестиційної привабливості економіки України?

Завдання 2.

Проаналізуйте великі інвестиційні проекти в Україні, участь у фінансуванні яких брали міжнародні фінансові організації. Які наслідки для України дає така форма залучення іноземних коштів?

Завдання 3.

Проаналізуйте, які відомі світові ТНК інвестували кошти в Україну? Як це позначається на економічній ситуації в нашій країні?

Завдання 4.

Проаналізуйте динаміку та обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну за останні десять років. Які, на вашу думку, чинники спричиняють виявлені коливання?

Завдання 5. Аргументуйте або спростуйте такі тези:

1. Привабливість країни для міжнародних інвестицій безпосередньо визначається вигідним характером факторів її розташування. Міжнародні інвестори ретельно вивчають основні детермінанти розташування (сильні та слабкі) альтернативних місць, які вони розглядають, і, як правило, шукають пакет привабливих факторів розташування, які базуються на надійних економічних засадах. Однак існує велика різноманітність міжнародних інвестицій та детермінанти місцезнаходження, як правило, різняться між галузями, функціональними видами діяльності, режимами в'їзду, мотивами інтернаціоналізації тощо, що пояснює необхідність більш диференційованого аналізу. Рішення щодо розташування в багатьох випадках є результатом тривалого і ретельного процесу прийняття рішень ТНК через, як правило, довгостроковий характер та великі інвестиції, пов'язані із створенням філії за кордоном, що пояснює необхідність стабільної політики та нормативної бази.

2. Економіки, що розвиваються, стають дедалі привабливішими для міжнародних інвестицій, включаючи інвестиції в інноваційну діяльність. Зміни в інвестиційній поведінці ТНК відображають мінливий ландшафт інновацій та дедалі більше глобального постачання науково-технічних ресурсів та можливостей. Наприклад, Китай та Індія зайняли своє місце як важливі гравці зі зростаючим потенціалом для досліджень та інновацій. Отже, промислово розвинені країни стикаються зі зростаючою конкуренцією з країн, що розвиваються, не лише на низькому рівні технологічного кінця ланцюжка доданої вартості, але і дедалі більше, що стосується більш технологічних та наукоємних компонентів.

3. Пандемія суттєво вплинула на міжнародні інвестиції (в інновації) із значним падінням інвестицій, компанії затримали нові інвестиційні проекти. Економія коштів та консолідація стали пріоритетом, особливо для інвестицій у розвинених країнах, за рахунок виходу на ринок, що, як і раніше, є важливим у великих країнах, що розвиваються.

Завдання 6. Охарактеризуйте структуру індексу інвестиційної привабливості регіонів України (за методикою Інституту економічних досліджень і політичних консультацій)



Завдання 7. Визначте проблеми, які мають негативний вплив на інвестиційний клімат України

Таблиця – Класифікація проблем, які мають негативний вплив на інвестиційний клімат України

Ризик	Характеристика
Економічні	
Правові	
Організаційні	
Соціально-психологічні	